

УДК 371.27

Лагодинський О. С.
доцент кафедри іноземних мов
Военно-дипломатичної академії

ЛІНГВІСТИЧНІ ПРОБЛЕМИ АНГЛОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

У статті аналізуються лінгвістичні проблеми англomовної підготовки майбутніх магістрів військового управління в міжнародних відносинах, пов'язані із особливостями їх англomовного фахового дискурсу та впливом рідної мови.

Ключові слова: лінгвістичні проблеми; англomовна підготовка; майбутні магістри військового управління в міжнародних відносинах; англomовний фаховий дискурс.

Лагодинский А. С. Лингвистические проблемы англоязычной подготовки будущих магистров военного управления в международных отношениях. В статье анализируются лингвистические проблемы англоязычной подготовки будущих магистров военного управления в международных отношениях, связанные с особенностями их англоязычного профессионального дискурса и влиянием родного языка.

Ключевые слова: лингвистические проблемы; англоязычная подготовка; будущие магистры военного управления в международных отношениях; англоязычный профессиональный дискурс.

Lahodynsky O. S. Linguistic Problems of the would-be Masters' of Command and Control in International Relations English Language Training. The article analyzes linguistic problems of the would-be Masters' of Command and Control in International Relations English language training connected with the peculiarities of their English professional discourse and native language influence.

Key words: linguistic problems; English language training; would-be Masters of Command and Control in International Relations; English professional discourse.

Зближення нашої держави з міжнародною спільнотою є причиною розвитку міжнародних багатосторонніх та двосторонніх відносин у різних галузях. Військова галузь не є винятком, а швидше яскравим прикладом розвитку таких відносин. Активне міжнародне військово-технічне співробітництво, представництво нашої держави у дипломатичних установах, участь у міжнародних миротворчих операціях під егідою ООН, НАТО, ОБСЄ та інших міжнародних організацій є лише невеликим переліком завдань, якими займаються військові фахівці у галузі міжнародних відносин – майбутні магістри військового управління в міжнародних відносинах (МВУМВ). До них висуваються досить високі вимоги щодо володіння англійською мовою, а англomовна підготовка (АП) таких фахівців є важливою дисципліною у навчальному закладі – Военно-дипломатичній академії.

Останнім часом з'явилося багато наукових публікацій у галузі іншомовної підготовки майбутніх МВУМВ. Так, проблеми аудіювання у навчанні арабської мови таких фахівців досліджував К. В. Мамчур. О. В. Коноваленко та С. М. Настенко займалися науковим обґрунтуванням діагностування здібностей до вивчення іноземних мов. Г. О. Горпенко розробила методiku використання ділових ігор у навчанні німецької мови. В. М. Боринський обґрунтував методiku навчання говорінню сербською мовою. М. О. Алексеєнко активно займається дослідженнями використання мультимедійних засобів в іншомовній підготовці майбутніх МВУМВ. На жаль, АП фахівців у такій важливій для держави галузі не була цілісно досліджена. Мета статті – проаналізувати лінгвістичні проблеми АП майбутніх МВУМВ.

Лінгвістичні проблеми АП майбутніх МВУМВ пов'язані з особливостями їх англomовного фахового дискурсу та впливом рідної мови суб'єктів підготовки. Як відомо, “дискурс – це когнітивна заданість соціальної взаємодії людей, яка визначається їх загальною здатністю організувати у мовному відношенні таку взаємодію” [1, с. 19]. Іншими словами, це англomовне мовлення (усне та письмове) майбутніх МВУМВ, за допомогою якого ті можуть виконувати фахові завдання. Англomовний фаховий дискурс майбутніх МВУМВ кардинально відрізняється від дискурсу фахівців будь-якої іншої галузі, що створює проблеми у АП.

У лінгвістичному відношенні він є унікальним явищем, що характеризується, зокрема, відсутністю военно-дипломатичної термінології. Це призводить до виникнення проблеми, яка логічно постає із запитання: “Який англomовний фаховий дискурс майбутніх МВУМВ має бути предметом підготовки?” Аналіз характеру діяльності таких фахівців свідчить, що вони одночасно виконують різноманітну кількість комунікативних функцій.

Так, майбутні МВУМВ представляють Міністерство оборони України за кордоном. Вони виконують функції у складі апарату з питань оборони, здійснюють встановлення офіційних контактів із зарубіжними колегами, відвідують офіційні заходи, забезпечують двосторонні відносини у галузі військового та військово-технічного співробітництва. Отже, вони мають володіти темами спілкування у військовій галузі, вміннями ведення брифінгів, презентацій, дипломатичного листування англійською мовою тощо.

Майбутні МВУМВ беруть участь у міжнародних миротворчих операціях за кордоном. При цьому вони вивчають та аналізують велику кількість інформації військового, військово-технічного та військово-політичного характеру, що вимагає володіння специфічною військовою термінологією. Спектр посад, на яких

проходять службу такі фахівці, є безмежним, а отже, і сфера спілкування та термінологія теж не є чітко визначеною.

Крім того, фахове спілкування майбутніх МВУМВ не обмежується виключно виконанням службових обов'язків та робочим часом. Необхідність перебування в іноземній країні, а отже, забезпечення звичних для людини функцій вимагає володіння англійською мовою у всіх сферах життєдіяльності. Як правило, майбутні МВУМВ мають володіти розмовною англійською мовою, основою якої є діалог. Успішність діалогу можлива лише при володінні специфічними мовними кліше, характерними для певної англійської країни. Розмовна мова характеризується більшою динамічністю у порівнянні з письмовою. Погоджуємося із думкою А. С. Градасової, що в такому мовленні найбільш частими є емоційні засоби, які в лінгвістичному відношенні характеризуються специфічними граматичними (паралельні конструкції, інверсія, риторичні питання та ін.) та інтонаційними конструкціями. Лексика у розмовній мові значно емоційніша. Вона виділяється меншою розмаїтістю слів, збільшенням кількості дієслів у порівнянні з іншими частинами мови, зокрема прикметниками та прислівниками, більшою кількістю коротких слів і слів, що виражають невпевненість [3, с. 108]. Не можна заперечувати й той факт, що розмовна мова насичена великою кількістю сленгу. За визначенням В. В. Балабіна, “сленг – це ненормативна, неформальна, стилістично знижена, функціонально обмежена мова порівняно невеликого прошарку населення, що використовується з метою здійснення певних мовленнєвих функцій (експресивної, оціночної, корпоративної, пейоративної, евфемістичної тощо) і складається з одиниць – сленгізмів, що мають різну лексикографічну маркованість” [2, с. 37]. Володіння сленгізмами є необхідною умовою для ведення “живої” розмови.

Засвоєння таких особливостей не є легким завданням з огляду на відсутність мовного середовища під час підготовки, розмаїтість і невизначеність тем для спілкування, функціональну обмеженість сленгу та його швидке застарівання або зміну значення.

У зв'язку із відмінностями між рідною мовою (українською чи російською) майбутніх МВУМВ та англійською існують лінгвістичні проблеми її засвоєння, а саме фонетичні, граматичні, лексичні та стилістичні. Аналіз наукової літератури [4; 5; 6; 7; 9; 12], а також найхарактерніших помилок, яких припускаються слухачі Воєнно-дипломатичної академії, дає можливість визначити лінгвістичні проблеми АП, пов'язані з впливом рідної мови суб'єктів підготовки. Розглянемо їх детальніше. Так, серед фонетичних проблем слід відзначити такі:

1) труднощі у вимові звуку [ɛ:], який часто замінюють на [o], особливо, коли слова починаються з [w] в словах *work, worse*. В деяких випадках цей звук вимовляють, як російський [ĕ];

2) фонема [a:] вимовляється більш фронтальною [a], а фонема [æ] як – [e]. З цим пов'язана плутанина у значеннях слів, наприклад, *sat – set*;

3) звук [o:] вимовляється, як фронтальний [o], або як дифтонг [oo]. Це також призводить до неправильного розуміння слів, наприклад, *cot – caught – coat*;

4) подовжені звуки можуть не подовжуватися належним чином. Це призводить до неправильного розуміння слів, наприклад, *field – filled; seat – sit*;

5) звуки вимовляються у розслабленому стані. Напруженість фонем відбувається не на початку, а в середині чи в кінці звуку. Остання частина дифтонгів може зазнавати нехарактерної для англійської мови сильної вимови;

6) з усіх 24 приголосних звуків труднощі викликає вимова звуків [w], [θ], [ð], [ŋ]. Так, відсутні в українській і російській мовах звуки [θ] та [ð] часто вимовляються, як [s] та [z]. Це призводить до зміни у значеннях слів, наприклад, *useful – youthful; zen – then*. Носовий звук [ŋ] зазнає більш наближеної до рідної мови слухачів вимови як [g], [n], змінюючи значення слів, наприклад, *wing – wig, win*. Губний звук [w] часто вимовляється як [v], що змінює значення слів, наприклад, *west – vest*;

7) відсутня апікально-альвіолярна вимова фонем [t], [d], [l]. Вони часто вимовляються як українські чи російські зубні звуки;

8) дзвінкі звуки [b], [g], [l], [n] зазнають нехарактерного для англійської мови оглушення на кінці слова, що призводить до зміни значення слів, наприклад *lab, said, pig – lap, set, pick*;

9) звуки [p], [k], [t] вимовляються без придишу, в деяких випадках змінюючи значення слів, наприклад, *pit – bit; come – gum*. Звук [h] вимовляється сильніше, подібно українському [x];

10) часто приголосні звуки перед звуком [i:] пом'якшуються, наприклад, *tea, deed*;

11) звук [tʃ] вимовляється з більшою силою, ніж звичайний звук в англійській мові. Звук [dʒ] вимовляється, як окремі звуки на відміну від злитності, що прийнята в англійській мові. Така ж вимова характерна для сукупностей звуків [tr], [dr], [tw], [br] на початку слів. Іноді вони вимовляються із нейтральними звуками. Звук [r] потребує спеціального вивчення і відпрацювання, що часто призводить до помилок або простої заміни на подібний український звук;

12) звуки [t], [d], [s], [z], після яких іде звук [j], вимовляються без асиміляції, яка характерна для англійської мови, наприклад, *situation, education; Did you see the film?*

13) звуки [p], [b], [t], [d] вимовляються, як проривні, що призводить до помилок у вимові таких слів, як, наприклад, *asked, hugged*;

14) часте вживання нейтрального звуку [ə] у сполученнях [tl], [dl], [tn], [dn], де носії англійської мови його не вживають, наприклад *little [litəl]; button [batən]*;

15) неправильне вживання двох наголосів у деяких словах, наприклад, *compatibility, intelligibility*;

16) неправильний (сильніший) наголос на малозначущих словах в англійській мові, таких як *as, like, than, can, must* і, навпаки, слабший – на більш значущих словах, тобто тих, що несуть смислове навантаження;

17) відсутність чіткості у вживанні низхідного чи висхідного тонів. Зокрема низхідний тон не є достатньо низхідним, а висхідний може різко перериватися;

18) побудова загальних питань з низхідним тоном, що є свідченням неповаги у носіїв англійської мови, наприклад, *Did you tell her?* ↓

19) побудова альтернативних питань з висхідним тоном, наприклад, *Do you want coffee or tea?* ↑

20) деякі слова вимовляються неправильно через неспівпадіння між написанням і вимовою, наприклад, *knife* – [knaif]; *bomb* – [bomb]; *risen* – [rizen]; *through* – [θrau].

Подібними до фонетичних є й проблеми з написанням і пунктуацією в англійській мові. Так, букви *s, r, l, t, f, b, g, q, n*, які відсутні у кирилиці, можуть представляти труднощі для написання. Взагалі всі слова англійської мови є проблемними через неспівпадіння між написанням і звучанням. Пунктуація є складною через відмінність, що існуюча система АП майбутніх МВУМВ зовсім не враховує.

Таким чином, фонетичні проблеми АП пов'язані із відмінностями між рідною мовою майбутніх МВУМ та англійською, а саме відсутню явища довгих і коротких звуків; відсутністю дифтонгів; наявністю двох наголосів та низхідної і висхідної інтонації. Фонетичні проблеми часто призводять до іноземного акценту, що не є бажаним для майбутніх МВУМВ. На думку *Н. Р. Симонян*, “фігуруючи в мовленні, акцент здійснює незапланований вплив на комуніканта” [8, с. 87]. Можна сказати, що іноземний акцент виступає як маркер мовної приналежності мовця, приносить додатковий смисл, що може породити у реципієнта непередбачувані асоціації та образи. Експериментально доведено, що мовлення з іноземним акцентом зрозуміле на 40% менше, ніж без нього [10; 11].

Не менш актуальними є й граматичні проблеми АП. Розглянемо їх. Так, частими є помилки із вживанням допоміжних дієслів *do, have, will, be*, які не мають еквівалентів у рідній мові слухачів. Великі проблеми існують при засвоєнні утворення заперечних форм у ствердженнях та запитаннях, наприклад,

I no like it (замість *I don't like it*);

Where you live? (замість *Where do you live?*);

You like it? (замість *Do you like it?*).

Досить часто допоміжні дієслова *do* та *does* вживаються неправильно, наприклад,

Where do he live? (замість *Where does he live?*).

Існують проблеми з короткими відповідями на запитання, наприклад,

Can he play tennis – Yes? (замість *Yes, he can*);

Don't forget to write? – No (замість *Yes, I won't*).

Частими є помилки вживання наказового способу дієслова за допомогою *let*, наприклад,

Let they do it (замість *Let them do it*);

Let no do it (замість *Let's not do it*).

Відсутність у рідній мові завершених (перфектних) і тривалих часових форм дієслів викликають помилки у вживанні минулого, теперішнього та майбутнього часів в англійській мові, наприклад,

I read when he came (замість *I was reading when he came*);

He said he already finished work (замість *He said he had already finished work*);

Where you go now? (замість *Where are you going now?*);

Your article is typed now. Please, wait! (замість *Your article is being typed now. Please, wait!*);

She will work here ten hours by Tuesday (замість *She will have worked here ten hours by Tuesday*).

Характерною проблемою є недотримання правила узгодженості часів, наприклад,

He said he lives here long (замість *He said he had lived here for a long time*);

She said she go tomorrow (замість *She said she would go tomorrow*).

Особливо гостро стоїть проблема вживання закінчення *-es* у третій особі однини дієслова, наприклад,

He love her (замість *He loves her*).

Теперішній час помилково вживається замість майбутнього, наприклад,

I promise I come tomorrow (замість *I promise I will come tomorrow*).

Досить часто майбутній час вживається у підрядних реченнях після *when*, як і в рідній мові, наприклад,

When she will call you tell that I called (замість *When she calls you tell that I called*).

Особливі труднощі у АП становить умовний спосіб дієслів, наприклад,

If she will come I will tell her (замість *If she comes I will tell her*).

Крім того, система модальних дієслів більш складна в англійській мові, ніж у рідній мові слухачів. Отже, частими є такі помилки, як:

I must to do it (замість *I must do it*);

I shall must phone him (замість *I must phone him*).

Відсутність дієслова-зв'язки у рідній мові призводить до її невикористання в англійській, наприклад,

My name Victor (замість *My name is Victor*).

Слухачі часто не володіють конструкцією *there is* та *there are*, наприклад,

Is table in the room? (замість *Is there table in the room?*).

Дуже частим є вживання *there* замість *it*, наприклад,

There is hot here, is it? (замість *It is hot here, isn't it?*)

Частими є помилки у вживанні об’єктного інфінітивного комплексу, який відсутній у рідній мові слухачів, наприклад,

I could see that she goes across the street (замість *I could see her crossing the street*);

I must go to cut my hair (замість *I have got to have my hair cut*).

Відсутність фіксованого порядку слів у рідній мові слухачів призводить до помилкового його використання в англійському реченні, наприклад,

Yesterday on the table lied a book (замість *A book lay on the table yesterday*).

Часто труднощі викликають вживання артиклів та кількісних прислівників (*few, a few, much, many, little, a little*).

Відсутність роду іменників в англійській мові призводить до частих помилок, наприклад,

Where is the book? – She is on the table (замість *It is on the table*).

Слухачі досить часто плутають слова, які мають відмінну від рідної мови форму однини чи множини, наприклад,

Her hairs are nice (в українській мові – *косу*);

I have one news (в українській мові – *новини*);

Money are on the table (в українській мові – *гроші*).

Характерним є неправильне вживання вказівних займенників *this/these* та *that/those*, наприклад,

I don't like this songs (замість *I don't like these songs*).

Часто виникають проблеми з використанням присвійного відмінку іменників. Як правило, слухачі ним не користуються, а виражають приналежність за аналогією до рідної мови, наприклад,

The book of the boy – (замість *the boy's book*).

Як правило, кількісні числівники *hundred, thousand, million, billion* вживаються з додаванням закінчення *s* подібно до рідної мови, наприклад,

20 thousands dollars (замість *20 thousand dollars*).

Існують проблеми з утворенням ступенів порівняння прислівників, зокрема, *bad, good, far*, наприклад,

He is more bad than I think (замість *He is worse than I think*);

It is farer (замість *It is further*).

Часто прикметники плутають з прислівниками, так як *bad/badly; good/well*, наприклад,

She plays piano very good (замість *well*);

He speaks English very bad (замість *badly*).

В якості лінгвістичної проблеми АП слід відзначити вживання відносних займенників *who* та *which, that* та *what*, наприклад,

I don't know the people which came (замість *I don't know the people who came*);

I know what he works here (замість *I know that he works here*).

Подібну проблему становить вживання питальних займенників *who, which, whose*, наприклад,

Who book is this? (замість *Whose book is this?*)

Неозначені займенники *everybody/everyone* часто вживаються у множині за аналогією до рідної мови, наприклад,

Everybody/everyone were there (замість *Everybody/everyone was there*).

Заперечний займенник *nobody/no-one* часто використовується замість займенника *none*, наприклад,

Nobody/no-one of them was there (замість *None of them was there*).

Особливі труднощі викликає неправильне вживання часток, зокрема у таких реченнях:

I listen music every day (замість *I listen to music every day*);

I want to explain you this (замість *I want to explain to you this*);

It will be dark for three o'clock (замість *It will be dark by three o'clock*);

He works on the factory (замість *He works at the factory*);

Can you comment this? (замість *Can you comment on this*);

What are you laughing (замість *What are you laughing at*).

Часто виникають проблеми з фразовими дієсловами, особливо коли частки вживаються після підмета у реченні, наприклад,

I will look it up.

Отже, аналіз граматичних проблем АП майбутніх МВУМВ свідчить, що вони зумовлені відмінностями у граматичних системах їх рідної мови (синтетичної) та англійської мови (аналітичної). Найбільші труднощі у засвоєнні становлять часові форми, які в англійській мові мають розгалужену систему, вживання артиклів, фіксований порядок слів у реченні, менші можливості словоутворення за допомогою суфіксів і префіксів, відсутність роду іменників, зв'язок між словами за допомогою службових слів, а не закінчень тощо.

Засвоєння англійських слів теж створює проблеми у АП майбутніх МВУМВ. Розглянемо лексичні проблеми більш детально. Дуже проблемними є так звані “хитрі друзі перекладача”, тобто лексичні одиниці, які співпадають за звучанням з українськими, але мають повністю або частково інші значення. Наприклад, *actual* – (фактичний, дійсний, а не актуальний); *sympathetic* (сповнений співчуття, співчутливий, а не симпатичний); *biscuit* (печиво, а не бісквіт); *manifestation* (вияв, демонстрація, прояв, а не маніфестація); *salute* (вітання, а не салют, фейєрверк); *perspective* (перспектива у значенні вигляд, а не плани на майбутнє); *characteristic* (характерна властивість, або характерний, а не характеристика); *moment* (відрізок часу, а не

питання чи аспект у презентації); *operative* (діючий, дійсний, чинний, а не швидкий, оперативний); *pretend* (прикидуватися, симулювати, а не претендувати) тощо.

Дуже часто слухачі не відчують різниці між словами *already* та *yet*, наприклад, *Have you seen him already?* (замість *yet*, у значенні *це*) та *Have you seen him already?* (у значенні *вже*).

Часто неправильно вживаються слова *so/such*, наприклад,

He is so clever man (замість *He is such a clever man*;

It is such difficult (замість *It is so difficult*).

Подібним чином неправильно вживаються дієслова *say/tell*, наприклад

He said me that you are sick (замість *He told me that you were sick*);

The story says about the war (замість *The story tells about the war*).

Вживання *please* не завжди є доречним, наприклад,

– *Here is the book for you! Thank you!*

– *Please!* (замість *You are welcome!*);

– *Give me the book, please!*

– *Please!* (замість *Here you are!*).

Лексичні проблеми АП як фонетичні, так і граматичні, пов’язані з впливом рідної мови на вивчення англійської.

Не менш важливими є й стилістичні проблеми АП. Серед них відзначаються такі:

1) занадто часте використання виразів *to my mind, you know, well*, які не несуть смислового навантаження, а є дослівними перекладами подібних виразів у рідній мові, наприклад,

– *What time does the film start?*

– *To my mind, at seven o’clock;*

Well, you see I often go to the Crimea, you know.

2) невміння заповнювати пробіли у веденні розмов у неофіційній обстановці, що може вказувати для носіїв англійської мови на неввічливість, наприклад,

– *Would you like to go there?*

– *No, I wouldn’t* (замість *Well, I’m afraid I can’t, because...*);

Tell me, please, how to get to the railway station (замість *Tell me the way to the railway station*).

3) Вживання *of course* у недоречному контексті, наприклад,

Can you speak French? – Yes, of course. (замість *Yes, I can*).

4) незнання табуйованих тем при усному спілкуванні. Часто слухачі спілкуються на політичні теми, заробітну платню, вік, віросповідання, особисте життя, що є неприйнятними в англомовних країнах.

Загалом, серед стилістичних проблем АП слід відзначити недостатнє володіння (невідчуття) стилів мовлення (неофіційного, напівофіційного та офіційного), що може призвести до низки проблем у виконанні фахових завдань аж до їх зриву.

Враховуючи аналіз комунікативних функцій майбутніх МВУМВ, можна вважати, що лінгвістичні проблеми, викликані передусім особливостями англомовного фахового дискурсу майбутніх МВУМВ та впливом їх рідної мови на вивчення англійської, майже не враховані в існуючій у Воєнно-дипломатичній академії системі АП. Такий стан справ суттєво позначається на ефективності АП, а, отже, – й на здатності та готовності майбутніх МВУМВ ефективно виконувати завдання за призначенням. Система АП таких фахівців суттєво потребує нових підходів, методів, прийомів і способів.

Необхідно розробити методику АП майбутніх МВУМВ з урахуванням досліджених лінгвістичних проблем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агапова С. Г. Основы межличностной и межкультурной коммуникации (английский язык) / С. Г. Агапова. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2004. – 288 с.
2. Балабін В. В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу: [монографія] / А. В. Балабін. – К. : Логос, 2002. – 315 с.
3. Градасова Н. И. Обучение эмоционально окрашенной разговорной речи в языковом вузе / Н. И. Градасова // Сборник научных трудов Московского ордена Дружбы народов гос. пед. ин-та ин. языков им. Мориса Тореза. – Вып. 273 – С. 107 – 114.
4. Левицкий Л. Э. Сравнительная типология русского и английского языков: [учебник] / Л. Э. Левицкий, Л. Л. Славова. – Житомир : ЖГУ, 2005. – 204 с.
5. Порівняльні дослідження з граматики англійської, української, російської мов: [підручник] / [під ред. Ю. О. Жлуктенка]. – К. : Наукова думка, 1981. – 358 с.
6. Принципы описания языков мира: [учебное пособие] / [Отв. ред. В. Н. Янцева, Б. А. Серебренников]. – М. : Наука, 1976. – 348 с.
7. Савченко А. Н. Сравнительная грамматика индоевропейских языков: [навчальний посібник] / А. Н. Савченко. – М. : Высшая школа, 1974. – 412 с.
8. Симонян Н. Р. Прагматический подход к изучению иностранного акцента / Н. И. Градасова // Сборник научных трудов Московского ордена Дружбы народов гос. пед. ин-та ин. языков им. Мориса Тореза. – Вып. 273 – С. 107 – 114.
9. Швачко К. К. Введение в сравнительную типологию английского, русского и украинского языков: [учебник] / К. К. Швачко. – К. : Вища школа, 1977. – 150 с.
10. Johanson S. Another Look at Foreign Accent and Speech Distortion / S. Johanson. – N. Y. : JASA, 1993. – 125 p.

11. Lane M. Foreign Accent and Speech Distortion / M. Lane. – N.Y. : JASA, 1993. – 112 p.
12. Swan M. Learner English: A Teacher Guide to Interference and other Problems / M. Swan, B. Smith. – Cambridge : Cambridge University Press. – 2002. – 364 p.

УДК 371.134

Коленцова В. М.
кандидат педагогічних наук,
Одеський державний аграрний університет

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК І ВМІНЬ ПРАВОПИСУ ВЕТЕРИНАРНИХ ТЕРМІНІВ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ АГРАРНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Стаття присвячена дослідженню методів формування навичок і вмінь правопису ветеринарних термінів студентів вищих аграрних закладів освіти. Визначено, що основними методами є вправи на списування з орфографічними завданнями, диктанти, вправи на промовляння слів уголос.

Ключові слова: ветеринарні терміни, вправи на списування з орфографічними завданнями, вправи на промовляння слів уголос.

Коленцова В. М. Методы формирования навыков и умений правописания ветеринарных понятий у студентов высших аграрных образовательных учреждений. Статья посвящена исследованию методов формирования навыков и умений правописания ветеринарных понятий у студентов высших аграрных образовательных учреждений. Определено, что основными методами являются упражнения на списывание с орфографическими заданиями, диктанты, упражнения на проговаривание слов вслух.

Ключевые слова: ветеринарные термины, упражнения на списывание с орфографическими заданиями, упражнения на проговаривание слов вслух.

Kolencova V. Methods for the spelling skills of veterinary students' concepts of higher agricultural education institutions. The article deals with methods of formation of spelling skills of veterinary students the concepts of higher agricultural education institutions. Indicated that the main methods of cheating are exercises in spelling assignments, dictations, exercises on the pronunciation of the words aloud.

Key words: veterinary terms, exercises on cheating with orphographical tasks, excersises on pronunciation words aloud.

Формування орфографічних навичок та вмінь у студентів ветеринарного факультету є складовою їх професійної освіти. Успішне вирішення цієї проблеми можливе за умови створення та упровадження комплексу вправ, оскільки, як зазначає М. Бардаш, успіх набуття навичок залежить від уміння учня легко й швидко виконувати операції перенесення правила на численні конкретні випадки [2, с. 11]. У сучасній методиці навчання правопису накопичено чималий досвід у розробці вправ як основного методу формування орфографічних навичок та вмінь. Це праці О. Аржанової, М. Баранова, О. Беляєва, М. Вашуленка, А. Герасимової, В. Лотарева, В. Мельничайка, Г. Приступи, І. Хом'яка, О. Хорошковської, С. Яворської та інших. Однак у вітчизняній лінгводидактиці бракує вправ, релевантних процесу формування орфографічних навичок та вмінь правопису ветеринарних термінів іншомовного походження, що й зумовлює актуальність цієї праці. Мета статті — розробити комплекс вправ для формування орфографічних навичок та вмінь у студентів ветеринарного факультету.

У навчанні правопису ветеринарних термінів латинського походження варто застосовувати види діяльності студентів, визначені О. Аржановою: 1) орфографічне читання і списування, що включає в роботу всі види пам'яті – слухову, зорову, мовленнєво-рухову, моторну – та формує орфографічну зоркість, напрацьовує автоматизм письма; 2) робота з морфемами; 3) письмо по пам'яті – цей вид діяльності забезпечує повторення і пропедевтику; 4) самостійний вибір “своїх” орфограм; 5) диктант з пропусками, самоперевіркою, 6) самостійна творча робота з самоперевіркою [1, с. 4]. Грунтуючись на позиціях Г. Приступи, який зазначає, що вправи мають пов'язуватися з аналізуючою та синтезуючою роботою мислення, а не з механічним запам'ятовуванням [4, с. 30–31] і на основних умовах, що сприяють розвитку орфографічних навичок, визначених С. Яворською [6] – розуміння учнями лексичного значення слів і змісту речень, правильне читання лексем та синтаксем, увага до слова та його написання, якість дидактичного матеріалу, попередження й подолання помилок, диференційований підхід до засвоєння написань, – нам необхідно розробити систему вправ, яка б спиралася на мислення студентів, сприяла розвитку словникового запасу та орфоепічних навичок студентів, осмисленню мовних одиниць, що має здійснюватися на всіх мовних рівнях.

Комплекс вправ для навчання правопису ветеринарних термінів має складатися із вправ на списування та диктантів. Вправи на списування посідають чільне місце в навчанні правопису ветеринарних термінів, оскільки їх визначають найбільш доцільними при вивченні традиційних написань, чим і є більшість ветеринарних термінів. Списування має тісно пов'язуватися із орфографічними завданнями. При виконанні вправ на списування необхідно дотримуватися методичних вимог, характерних для всіх видів списування: 1) розуміння того, що списується, 2) зрозуміла мета й спосіб виконання роботи, 3) каліграфічне списування, 4) наявність перевірки та оцінки [2].